

UDK 81'28; 81'286; IRSTI 16.21.63
<https://doi.org/10.47526/2026-1/3107-3085.02>Zh.B. İBRAGİMOV¹, R.M. ÖSKENBAYEVA², A.K. OMURZAKOVA²¹Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi²Satbayev Üniversitesi

✉zhumagali.ibragimov@ayu.edu.kz

KAZAK AĞIZLARI İLE MOĞOLCA ARASINDAKİ ORTAK DİL UNSURLARI II

Özet. Bu makale, Kazakçanın diyalektleri ile Moğolca arasındaki ortak söz varlığını dil bilimsel açıdan karşılaştırmalı olarak ele almaktadır. Kazak ağızları ile Moğolca arasındaki dilsel benzerlikler konusunda yeterli çalışmanın olmayışından hareketle ortaya konan bu çalışmada sözlüklerden elde edilen malzemeler kullanılmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda iki dil arasında leksik ve semantik bakımdan kayda değer benzerliklerin olduğu anlaşılmıştır. Leksikolojik benzerliklerin daha çok bitki ve hayvan adları, insana dair ünvan ve tanımlamalar, çeşitli doğa unsurları ve günlük yaşamda kullanılan alet edevat adları üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Bununla birlikte tabiat, alışveriş ve insan eylemine ait çeşitli durum fiilleri de önemli bilgiler sunmaktadır.

Kazakça ve Moğolca tarih boyunca aynı coğrafyalarda yaşamış Altay Dil Ailesine mensup halkların dilleridir ve yakın münasebetler neticesinde birçok kelime alışverişinde bulunulmuştur. Ortak kelime unsurlarının bazıları ödünçleme yoluyla birbirine geçerken, bazılarının da aynı dil ailesine mensup olmanın bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Karşılaştırmaya esas ortak unsurlardan bazılarının Standart Kazak Türkçesinde yer almayıp Kazak diyalektlerinde yaşıyor olması önemli bir tespittir. Diyalektlerdeki bu leksik unsurların hem Köktürkçede hem de Moğolcada bulunuyor olması Kazak ağızlarının arkaik öğeleri koruduğunu göstermektedir. Örneğin Köktürkçe: *adak* / Kazak diyalektleri: *adaqqı* / Moğolca: *adag* tespiti yapılan önemli bir kelimedir. Bu durum, Kazak ağızları ile Moğolcanın karşılaştırmalı olarak incelenmesinin Türk-Moğol dil ilişkilerinin tarihî gelişimini anlamada önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kazak ağızları, Moğolca, Ortak kelimeler, Dil ilişkileri, Karşılaştırmalı dilbilim.

Giriş

Altayistik, Ural-Altay dil ailesil içinde Altay koluna bağlı dillerden Türkçe-Moğolca-Mançu/Tungusça-Korece-Japonca'yı karşılaştırmalı olarak araştırıp inceleyen bilim dalıdır [1. s. 213]. Altay Dilleri teorisine göre Türkçe ile Moğolca arasında bir akrabalık bağı bulunduğu kabul edilmektedir [2. s. 17]. Türkçenin diğer Altay dilleri ile örneğin Tunguz-Mançu dilleri ile ilişkileri genel olarak (Moğol dilleri aracılığıyla oluşan) dolaylı ilişkiler olduğu halde, özellikle Türk ve Moğol dilleri birçok defa genetik bir bölümlenmeyi anımsatan ortaklıklar kurmaktadır [3. s. 10]. Bu durum Altay dilleri arasında Türkçeye en yakın dilin Moğolca olması ile açıklanabilir.

* *Bize doğru alıntı yapınız:*

İbragimov Zh.B., Öskembayeva R.M., Omurzakova A.K. Kazak Ağızları ile Moğolca Arasındaki Ortak Dil Unsurları II // Yassawi Journal of Philology. – 2026. – №1(1). – B. 15-24. <https://doi.org/10.47526/2026-1/3107-3085.02>

* *Cite us correctly:*

İbragimov Zh.B., Öskembayeva R.M., Omurzakova A.K. Kazak Ağızları ile Moğolca Arasındaki Ortak Dil Unsurları II [Common Linguistic Elements Between Kazakh Dialects and Mongolian II] // Yassawi Journal of Philology. – 2026. – №1(1). – B. 15-24. <https://doi.org/10.47526/2026-1/3107-3085.02>

Makalenin alındığı tarih 22.06.2025 / Yayın tarihi 30.03.2026

Ancak iki dildeki ortak kelimelerin varlığı yalnızca bu akrabalıkla açıklanamaz; Türk ve Moğol halklarının uzun yıllar boyunca aynı coğrafyada iç içe yaşamaları da dilsel etkileşimi artırmış ve sözcük alışverişini kaçınılmaz hâle getirmiştir. Bu durum, iki dil arasında görülen benzerliklerin hem tarihî temaslardan hem de muhtemel genetik bağlardan kaynaklandığını göstermektedir.

MÖ 2000’li yıllardan itibaren yapılan arkeolojik kazılar, Moğolların Türk boylarının doğusunda yer alan topraklarda yaşadığını ve bu coğrafyada Tula Nehri’nin doğal sınır olarak benimsendiğini ortaya koymaktadır. Hunlardan itibaren Türkler ile Moğollar arasındaki ilişkiler yoğunlaşmıştır. Büyük Hun Devleti’nin dağılmasıyla oluşan siyasi boşluk, III-IV. yüzyıllarda Moğol kökenli Hsiyen-pi ve Juan-Juan toplulukları tarafından doldurulmuştur. VI. yüzyıldan itibaren önce Göktürkler, ardından da Uygurların yönetimini kabul eden Moğollar, daha sonraki süreçte Kırgızların egemenliği altına girmiş ve Türk kültürü ile geleneklerinden derin şekilde etkilenmişlerdir [4. s. 1472]. Orta Asya tarihinde birlikte görülen Türk ve Moğol asıllı topluluklar, X. yüzyıla kadar ortak bir yaşam sürmüşlerdir. Bu birliktelik, tarihin ilk dönemlerinden itibaren başlamış ve yüzyıllar boyunca devam etmiştir. Türkler ile Moğollar, aralarında çok yönlü kültürel ve siyasal bağlar kurmuşlardır. Bu ilişkiler incelendiğinde iki temel yön ortaya çıkar: Kültürel etkileşim ve siyasal etkileşim. Siyasal ilişkiler, savaş ve barışı kapsayan, aynı coğrafyada bulunmaktan doğan çeşitli mücadeleleri içerir. Kültürel ilişkilerin temelinde ise benzer yaşam biçimlerinden kaynaklanan yakınlık ve bir arada yaşamının oluşturduğu ortak değerler vardır. X. yüzyılda Türk topluluklarının Batı Orta Asya ve Ön Asya’ya göç etmesiyle ayrışmalar başlasa da Kıpçak, Kırgız ve Uygur gibi Türk toplulukları ile bağlar uzun süre devam etmiştir [5. s. 30]. Bu süreçte bazen Türk boyları Moğol etkisine girerken kimi zaman da Moğollar Türkleşmiştir. Bu nedenle birçok kaynak, Türk ve Moğolları aynı millet olarak tanımlar. Bu durum iki topluluk arasında net bir çizgi çekmeyi güçleştirir. Güçlü bir Türk ya da Moğol devleti kurulduğunda diğer topluluklar ona katılır, devletler dağıldığında ise bu boylar bağımsız hâle gelir. Bu karşılıklı etkileşim günümüze dek sürmüştür. Bu tarihî-sosyal olayların sonucu olarak Türk ve Moğol dillerinin karşılıklı etkileşimi artmış, Moğolca söz varlığının Türk dilli katmana geçmeye başlamıştır [6. s. 363].

Türkçenin en yoğun etkileşim kurduğu dillerden biri olan Moğolca [7. s. 363], özellikle Moğol-Kazak ilişkileri bağlamında oldukça eski tarihlere dayanan ve günümüzde de dilsel, kültürel ve coğrafi açılardan süregelen bir etkileşim alanı oluşturmaktadır. Kazaklar ile Moğollar arasında hem dil hem de kültür bakımından farklılıklardan çok benzerlikler görülmektedir. Moğol-Kazak dilsel etkileşimi, Eski Türkçe ve Eski Moğolca arasındaki bağlamda, eski Türk yazıtlarının bulunduğu dönemden başlayarak hatta daha da öncesine, Proto-Türk ve Proto-Moğol devirlerine kadar uzanır. Bu etkileşim Cengiz Han’ın yönetimi altında, Moğol ve Kazak hanlıkları sürecinde, özellikle Cungar hanlığı zamanında oldukça güçlü bir şekilde devam etmiş. Günümüzde ise Moğolistan’da yaşayan Kazakların dili, Moğol diliyle temasını hâlen sürdürmektedir [8. s. 270].

Tarihî Türk lehçelerinde yer alan Moğolca kökenli kelimeler hakkında Clauson, bu tür sözcüklerin XIII. yüzyıldan itibaren Türkçeye girmeye başladığını ifade eder. XIII. yüzyıldan önceki dönemlerde yani Eski Türkçede Moğolcadan alınmış kelimelere rastlanmaz. Bu döneme kadar olan süreçte, dilsel etkileşim genellikle Türkçeden Moğolcaya doğru olmuştur [9. s. 170]. Öte yandan, Şçerbak da XII. yüzyıl ve öncesine ait Moğolca yazılı kaynakların bulunmadığını vurgulayarak, bu dönem Eski Türkçe metinlerde Moğolca kökenli kelimelerin neredeyse hiç görülmediğini belirtmiştir. Ona göre, Türkçedeki Moğolca alıntılar esasen XIII. ve XIV. yüzyıllara ait Eski Uygur Türkçesi metinlerinde görünür hâle gelmiştir [10. s. 320].

Bu bilgiler doğrultusunda Kazakçaya Moğolcadan geçmiş olan sözcükler, Kazakçanın kelime hazinesinde dikkate değer bir yer tutmaktadır. Bu sözcüklerin büyük bir kısmı Kazakçaya Eski Türk lehçeleri vasıtasıyla aktarılmıştır [11. s. 59]. Ancak bazı kelimelere yalnızca günümüz Türk lehçelerinde (örneğin *böle*, *ajın* gibi) rastlanmakta, eski lehçelerde yer almamaktadır [12. s. 122]. Poppe bu durumu Kazak diliyle ilgili olarak şöyle değerlendirmiştir: “Kazak boyları arasında

Moğol asıllı gruplar, örneğin Nayman, Kereyit ve Calayır gibi topluluklar bulunmaktadır. Bu grupların Kazak toplum yapısında yer almasının temel sebebi, Kazaklarla Moğollar arasında tarih boyunca süregelen sıkı ilişkilerdir” [13. s. 149]. İlk Kazakça-Moğolca sözlük, 1954 yılında S. Habishay ve A. Minis [14] tarafından kaleme alınmış ve Ulanbatur’da basılmıştır. Sözlüğün yazarları, uzman dil bilimci olmadıklarını açıkça ifade etmişlerdir. Bu çalışmanın temel amacı, Moğolistan’da yaşayan Kazak topluluğuna Moğolca öğretimine katkı sağlamaktır. Ancak, Kazakça-Moğolca sözlükler arasında öncü olması bakımından bu eser oldukça önemlidir. 1977’de B. Bazılhan [15] tarafından yeni bir Kazakça-Moğolca sözlük hazırlanmış, 1984’te ise yaklaşık 40 bin kelimedenden oluşan kapsamlı bir Moğolca-Kazakça sözlük yayımlanmıştır. Bunun yanı sıra, Kazakistanlı akademisyenler S. Kenesbaev [16], Ş. Sarıbaev [17] ve R. Sızdıkova [18] da Kazakça ile Moğolca arasındaki dilsel ilişkiler üzerine çeşitli bilimsel incelemeler yapmışlardır. Ayrıca 2008 yılında V.I. Rassadin [19] tarafından Moğol dillerine ilişkin önemli araştırmalar gerçekleştirilmiştir.

Analiz yöntemleri ve materyalleri

Bu çalışmada, Ferdinand Lessing’in Moğolca-Türkçe Sözlüğü [20] ile Ş. Sarıbayev’in Kazak Tiliniñ Aymaqtıq Sözdigi (*Kazak Dilinin Bölgesel Sözlüğü*) [21] temel alınarak Moğolca ile Kazak ağızları arasında karşılaştırmalı bir analiz yapılmıştır. Her iki sözlükte yer alan kelimeler kapsamlı biçimde taranmış, anlam bakımından benzerlik gösteren sözcükler karşılaştırmalı incelemeye tabi tutulmuştur. Karşılaştırmaya esas kelimelerde ya doğrudan ya da dolaylı yoldan semantik ilginin olmasına dikkat edilmiştir. Fonetik bakımdan yakınlık gösteren ancak anlam benzerliği bulunmayan kelimeler çalışmaya dahil edilmemiştir. Taramalar neticesinde toplamda 61 kelime tespit edilmiştir.

İlk olarak, kaynak seçimi yapılmış ve karşılaştırmalar için belirtilen iki sözlük esas alınmıştır. İkinci olarak, inceleme sürecinde her iki sözlük kapsamlı biçimde taranmış, anlam bakımından benzerlik gösteren sözcükler belirlenerek sistematik bir karşılaştırmaya tabi tutulmuştur. Üçüncü ölçüt olarak anlam benzerliği dikkate alınmış, iki dilde de aynı veya yakın anlamda kullanılan kelimeler değerlendirmeye alınmıştır. Örneğin *arşu-* “arkı ya da kuyuyu temizlemek” ~ Moğ. *arşı-/arçı-* “kazımak; sürterek silmek, ovmak, kurutmak”; *abisın* “akrabalık ilişkisi (eltilik)” ~ Moğ. *abisın (abisan)* “erkek kardeşlerin eşleri arasındaki akrabalık”; *alaqan* “avuç içi” ~ Moğ. *alag*a(n)* “avuç içi; dua veya selamda elleri birleştirme hareketi” örneklerinde olduğu gibi. Yalnızca biçimsel benzerlik taşıyan ancak anlam bakımından örtüşmeyen kelimeler ise dışlama ölçütü gereği değerlendirme dışında bırakılmıştır.

Karşılaştırmaya esas leksik öğelerin daha iyi anlaşılması için ad ve eylem olmak üzere iki ana sözcük grubu türüne ayrılarak gösterilmesi yöntemi benimsenmiştir.

Belirlenen kelimeler arasında Kazak ağızlarında hâlen kullanılan örnekler olduğu gibi, genel yazı diline geçmeyen ve arkaik özellik taşıyan unsurlar da yer almaktadır. Bu çalışmada Kazak ağızlarının tarihsel olarak Eski Türkçe ve Moğolca ile bağlantılarını incelemek amacıyla sözcük düzeyinde karşılaştırmalar yapılmıştır. Analiz sürecinde iki dil arasındaki olası etkileşim izlerini belirlemek için anlam, fonetik, bağlamsal ve tarihî-etimolojik ölçütler dikkate alınmış, ağızlardaki eskicil söz varlığı bu çerçevede sistematik biçimde değerlendirilmiştir.

İnceleme ve Tartışmalar

Kazak Türkçesinin ağızları sözlüğünde tespit edilen Kazakça-Moğolca ortak sözcükler, anlam bakımından karşılaştırmalı olarak incelenmiş; bu doğrultuda sözcükler Tam Anlam Eşdeğerliği (Full Semantic Equivalence) ve Kısmi Anlam Eşdeğerliği (Partial Semantic Equivalence) olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır.

1. Tam Anlam Eşdeğerliği (Full Semantic Equivalence)

1.1. Ad Kategorisindeki Kelimelerin Benzerliği

KTA: *arşu-* “arkı ya da kuyuyu temizlemek” KTAS/433. (~Moğ. *arşı-/arçı-*: “kazımak; sürterek silmek, ovmak ya da kurutmak” MTS/81).

KTA: *adaqqı: son, en son; sonuncu* KTAS/19. (~Moğ. *adag: son, bitiş; uç, sınır; son derece; ırmağın aşağısı veya ağzı; en son, uç nokta, en uzak; en kötü* MTS, 14).

KTA: dargı: *amir, yönetici, başkan* KTAS/184. (~Moğ. darug'a: *başkan, yüksek dereceli görevli; kumandan, müdür, yönetici, ihtiyar* MTS/372).

KTA: erteñgin: *erken, sabahleyin, ertesi gün sabahı* KTAS/216. (~Moğ. erte(n): *erken; erken zaman, eski dönem; erkenden, eskiden, daha önce; uzun zaman önce, geçmişten, eski zamandan kalma* MTS/527).

KTA: erlez: *melez (farklı soylardan ya da türlerden gelenlerin karışımı)* KTAS/216. (~Moğ. erlice: *melez köpek veya başka hayvan, yani farklı tür ya da soydan gelen hayvanların karışımıyla oluşan birey* MTS/526).

KTA: kabırgalık: *kaburga* KTAS/465. (~Moğ. habirga-n: *kaburga kemiği, ayrıca yan, böğür, vücudun yan kısmı, kanat bölgesi anlamlarında da kullanılır* MTS/1384).

KTA: emşi: *şifacı, tabip, halk arasında tedavi eden kişi; doktor* KTAS/190. (~Moğ. emçi: *doktor, cerrah; hekim* MTS/496).

KTA: mänjiñ: *şalgam* KTAS/485. (~Moğ. manjin: *şalgam* MTS/826).

KTA: mörti: *atlı* KTAS/503. (~Moğ. moritay: *at sahibi, atlı* MTS/894).

KTA: noyan: *asilzade, soylu, büyük zengin* KTAS/531. (~Moğ. noyan: *bey, efendi, lider; derebeyi, asilzade, hükümdar anlamlarına gelir* MTS/921).

KTA: nirbi: *malzeme sorumlusu, ambar sorumlusu* KTAS/533. (~Moğ. nirba: *ambar memuru, malzeme sorumlusu, depo görevlisi* MTS/914).

KTA: sandıl: *sandalye (oturak)* KTAS/581. (~Moğ. sandal: *oturak, koltuk, sandalye, bank, divan* MTS/1043).

KTA: sarlıq: *yak (tibet öküzü olarak da bilinir)* KTAS/585. (~Moğ. sarlug: *yak, Asya'nın uzun tüylü sığırı* MTS/1050).

KTA: sebet: *taldan örülmüş kap, sepet* KTAS/595. (~Moğ. sebeg/sebüg: *sepet, ham sepet, küfe* MTS/1054).

KTA: sergek: *dikkatli, uyanık* KTAS/554. (~Moğ. sergeg: *sezgin, sezici, açıkgoz, uyanık, dikkatli, ihtiyatlı; duyarlı* MTS/1071).

KTA: suaq: *su yolu, kanal, ark* KTAS/609. (~Moğ. subag: *hendek, ark, çukur, kanal* MTS/1136).

KTA: senek: *çatal, yaba, çift uçlu tarım aracı (ayırıcı alet)* KTAS/598. (~Moğ. serege: *yemek çatalı; yaba, dirgen; mızrak, zıpkın gibi sivri uçlu alet; çok uçlu ok* MTS/1069).

KTA: süri: *sürü* KTAS/622. (~Moğ. sürüg: *sürü, yığınlar, kalabalıklar, sürüler, gruplar halinde* MTS/1154).

KTA: talqi: *ekmek* KTAS/644. (~Moğ. talha(n): *toz; tuz; un; ekmek* MTS/1195).

KTA: tañğırıq: *yemin, ant, söz* KTAS/646. (~Moğ. tanggarıg: *ciddi söz, yemin, vaat, ant* MTS/1200).

KTA: tasıq: *bölüm, bölümce* KTAS/652. (~Moğ. tasug: *bölüm, kısım, kesim, sınıf; atölye; bölük, grup, ekip* MTS/1211).

KTA: tatur: *vergi, harç* KTAS/653. (~Moğ. tatabur: *vergi, yükümlülük, külfet, aidat, gümrük vergisi* MTS/1214).

KTA: temtik: *işaret; madalya; orden* KTAS/661. (~Moğ. temdeg/temdeg: *damga, iz, işaret, tamga, rütbe, berat, belirti, işaret, sembol* MTS/1232).

KTA: tenik: *deli, aptal, akılsız, sersem, sarhoş* KTAS/662. (~Moğ. teneg: *ahmak, budala, salak, sersem, anlamsız, geri zekâli, aptallık, sersemlik* MTS/1236).

KTA: teñles: *eş, denk, benzer, muadil* KTAS/662. (~Moğ. teng/ten(g): *denge; düzgünlük, eşitlik; denk, doğru, tam, tamam* MTS/1236).

KTA: toktal: *karar, hüküm* KTAS/668. (~Moğ. toğtağal: *düzen, düzenleme, durum, nizam; karar, kural, yasa, öncelik; protokol, sözleşme* MTS/1258).

KTA: topçı: *kısa, öz, kısaca* KTAS/671. (~Moğ. tobçıda/tovçıda: *kısa ve açık olmak, veciz konuşmak, öz ve etkili konuşmak* MTS/1250).

KTA: tusalıqı: *yardımcı, asistan* KTAS/433. (~Moğ. tusalagçı: *yardımcı, asistan, muavin* MTS/1304).

KTA: tüp: *merkez, merkezî yer, ortalık* KTAS/685. (~Moğ. töp: *merkez, orta; odak, eksen, ortadaki; düz, doğru* MTS/1281).

1.2. Eylem Kategorisindeki Kelimelerin Benzerliği

KTA: kasu: *sayısını azaltmak, eksiltmek* KTAS/400. (~Moğ. hasu: *kısmak, azaltmak, kısaltmak anlamına gelir* MTS/1454).

KTA: maygılu: *nazlanmak, cilve yapmak, yapmacıklı davranmak* KTAS/369. (~Moğ. mayagla: *taslak çıkarmak, örnek yapmak; taklit etmek, göstermelik hareket yapmak* MTS/818).

KTA: mana: *nöbet, koruma, bekçilik* KTAS/474. (~Moğ. mana: *beklemek, nöbet tutmak, gece nöbetine kalmak; gözetmek, korumak, koruma amacıyla beklemek; gece nöbetinde devriye gezmek* MTS/ 820).

KTA: töleu: *ödemek* KTAS/650. (~Moğ. tölü/tölöh: *ödeme yapmak, bedel veya borç ödemek; karşılığını vermek, ücret vermek* MTS/1286).

KTA: sürüqçü/sürüqış: *eğitici, danışman (öğreten kişi, rehberlik eden kimse)* KTAS/617. (~Moğ. surgagç: *öğretmek, okutmak, alıştırmak* MTS/144).

KTA: teñsu: *yetkinlik, uygunluk, kabiliyet, uyum sağlama* KTAS/662. (~Moğ. tengçe-(teng;-i-): *denetlenmek, denkleşmek, eşit olmak; eş olmak, eşleşmek, karşılaşmak, uymak, denk gelmek, aynı olmak* MTS/1237).

2. Kısmi Anlam Eşdeğerliği (Partial Semantic Equivalence)

2.1. Ad Kategorisindeki Kelimelerin Benzerliği

KTA: dälimbi: *kumaş türlerinden biri* KTAS/187. (~Moğ. daling: *pamuklu veya ipekli kumaştan yapılan astarlı çanta* MTS/360).

KTA: doñsilğa: *engebeli, inişli çıkışlı yer ya da yol* KTAS/200. (~Moğ. dongsulg-a: *sarsılma, sarsıntı, çarpma; sallanma, titreme* MTS/415).

KTA: kabiyat: *saygıdeğer, emek vermiş, kıdemli kişi anlamına gelir* KTAS/364. (~Moğ. gabiyat: *başarılı, faziletli, üstün* MTS/542).

KTA: kulanın kulını: *kulan yavrusu, kulanın tayı* KTAS/436. (~Moğ. hulan: *kulan, Asya bozkırlarının yaban eşeği* MTS/1518).

KTA: mayık: *şekil, örnek, model* KTAS/471. (~Moğ. mayag: *biçim, kip, görünüş, şekil, durum ve hâl, tür, numune, örnek* MTS/817).

KTA: mal emligi: *veteriner, hayvan doktoru* KTAS/473. (~Moğ. emneleg: *doktor* MTS/500).

KTA: zımdan: *zindan* KTAS/292. (~Moğ. gından: *hapishane, cezaevi* MTS/613).

KTA: saykal: *süslü, gösterişli, zarafetiyle dikkat çeken, kendini beğenmiş* KTAS/572. (~Moğ. sayhan: *güzel(ce), hoş(ça), gösterişli bir şekilde, estetik biçimde* MTS/1028).

KTA: samır: *ceviz, çekirdek (kabuklu yemiş)* KTAS/580. (~Moğ. samur/samar: *sedir ağacının kozalağı* MTS/1038).

KTA: sapsalgı: *ustaların demiri sıkıştırmak için kullandığı bir tür mengene veya sıkıştırma aleti* KTAS/582. (~Moğ. sabsalg-a: *kelepçe; suçluların bileklerini sıkıştırarak işkence yapmak için kullanılan alet; mengene; kilit yayı; körük, sübap* MTS/1016).

KTA: suraqsız: *sorusuz, izinsiz, habersiz* KTAS/616. (~Moğ. surag: *soru, haber, söylenti, bilgi, malumat anlamlarına gelir* MTS/1144).

KTA: sülesok: *halsiz, bitkin* KTAS/619. (~Moğ. sula: *gevşek, bol, ilişkisiz, bağımsız; boş, açık, meşgul değil; işsiz; fakir, zeka gücü bakımından zayıf* MTS/1140).

KTA: selebe: *kanjar (bir tür kısa kesici silah, hançer)* KTAS/597. (~Moğ. selem-e: *saldırma, pala, süvari kılıcı, kılıç* MTS/1065).

KTA: täylhñ: *hesap, sayım* KTAS/655. *taylun/taylan: rapor, belge, bildiri* MTS/1188).

KTA: tämir: *beden eğitimi, fiziksel antrenman* KTAS/656. (~Moğ. tamir: *beden gücü, sağlık, enerji; damar, kan damarı* MTS/1196).

KTA: tösip: *para, kaynak, maddi olanak* KTAS/676. (~Moğ. tösub: *tasarı, varsayım, tahmin; hesap, bütçe* MTS/1291).

2.2. Eylem Kategorisindeki Kelimelerin Benzerliği

KTA: kadağab bolu: *gözetmek, dikkatle izlemek, göz kulak olmak* KTAS/366. (~Moğ. hadagala: *korumak, saklamak, kontrol altına almak, gözetim altında tutmak* MTS/1391).

KTA: mede: *haber, bilgi* KTAS/490. (~Moğ. mede: *anlamak, kavramak, algılamak; farkına varmak* MTS/830).

KTA: moshqay: *sorgulamak, detaylıca araştırmak, titizlikle sorgulamak* KTAS/502. (~Moğ. möski: *izlemek, iz sürmek, takip etmek; araştırmak* MTS/860).

KTA: tanqa/tangkay: *huysuz, aksi, inatçı* KTAS/647. (~Moğ. tanghayra: *uygunsuz olmak, çirkin davranmak; ahlaksız ve saygısız olmak; tembelleşmek, tembel olmak; gürültücü olmak* MTS/1202).

KTA: sürkitü: *şaşırtmak, aklını başından almak* KTAS/622. (~Moğ. sürdegül: *korku salmak, korkutmak, tehdit etmek; güç göstermek, gücünü kanıtlamak* MTS/1153).

KTA: tarau: *bitmek, tamamlanmak* KTAS/649. (~Moğ. tara: *dağılmak, saçılmak; ayrılmak; bölünmek; bitmek, sona ermek* MTS/1203).

KTA: temsen: *yarışma, rekabet* KTAS/661. (~Moğ. temeçe: *savaşmak, mücadele etmek, emek vermek, uğraşmak, didinmek, yenişmek, çabalamak, çekişmek; sahip olmak için çaba göstermek* MTS/1233).

KTA: toñgaru: *atın dizginlerini çekip binmek (lauta binmek)* KTAS/670. (~Moğ. tonggurçugla: *devrilmek, yuvarlanmak; takla atmak* MTS/1272).

KTA: torqu: *vergi koymak, vergi salmak* KTAS/672. (~Moğ. torga-/torgoh-: *durdurmak, tutturmak, yakalamak; engellemek, cezalandırmak* MTS/1274).

KTA: tulgu: *zorlamak, baskı yapmak, güç kullanmak* KTAS/679. tulga: *dayandırmak, zorlamak* MTS/1296).

Sonuç

Bu çalışmada Kazak Türkçesi ağızlarındaki 61 kelime ile Moğolcadaki karşılıkları karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve bu veriler doğrultusunda iki dil arasındaki anlamsal ilişki düzeyi önce “Tam Anlam Eşdeğerliği” ve “Kısmi Anlam Eşdeğerliği” sonrasında ise ad ve eylem alt başlıkları olmak üzere iki temel gruba ayrılmıştır. İncelenen kelimelerin önemli bir kısmı temel yaşama dair alanlarda (hayvan adları, doğa unsurları, sosyal kavramlar, meslek adları, araç-gereçler vb.) yoğunlaşmakta ve bu durum, tarihsel süreçte Kazak ve Moğol halkları arasında kurulan kültürel ve sosyal ilişkilerin dilsel yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Tam anlam eşdeğerliği taşıyan kelimeler, hem biçim hem de anlam bakımından Moğolcadaki karşılıklarıyla örtüşmekte, bu da doğrudan ödünçleme ya da ortak kökene işaret etmektedir. Kısmi eşdeğerlik taşıyan kelimelerde ise anlam genişlemesi, daralması, değişimi gibi semantik kaymalar gözlenmektedir. Bu da dilsel etkileşimin tek yönlü değil, zaman içinde gelişen çok katmanlı bir süreç olduğunu göstermektedir. Kazak ağızlarında yer alan bu kelimelerin bazılarının Eski Türkçeye paralellik göstermesi ise ağızların tarihî dil özelliklerini koruma potansiyelini ortaya koymaktadır. Bu söz varlığı analizi, Kazakça ile Moğolca arasındaki etkileşimin yalnızca kelime düzeyinde değil, anlamsal ve fonksiyonel düzeyde de derinlikli bir biçimde sürdüğünü göstermektedir.

Kazak Türkçesinin ağızlarında yer alan ve Moğolca ile anlam bakımından benzerlik gösteren toplam 61 kelime tespit edilmiştir. İncelenen söz varlığının yarısından fazlasını oluşturan bu kelimeler, XIII.–XIV. yüzyıllarda yoğunlaşan Moğol etkisinin, özellikle idarî, toplumsal ve gündelik yaşam alanlarında Türk dillerine olan etkisini yansıtmaktadır. *Dargı, emşi, noyan, töleu, topçı* gibi kelimeler buna örnektir. Bundan başka ortak kökten gelmenin sonucu olarak Eski Türkçe veya Orta Türkçe dönemlerinden itibaren çeşitli Türk lehçelerinde yaşamaya devam eden Moğolca ile paralel biçimde korunan söz varlıkları bulunmaktadır. *Süri, bura, bürkit, zımdan, sarlıq* gibi örnekler, tarihsel ortak mirasın dilsel yansımaları olarak değerlendirilmektedir. Üçüncü olarak

Türkçe kökenli olup Moğolcaya geçtiği düşünülen kelimeler yer almaktadır: *Balta, bota, bulaq* gibi kelimeler bunu örneklendirmektedir. Bu tür kelimelerin çok erken dönemlerden itibaren ortak kültürel coğrafyada gelişmiş olabileceği ya da karşılıklı etkileşimle dil havuzuna girmiş olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın sonunda Kazak Türkçesinin ağızlarında Moğolca ile olan etkileşimin yalnızca ödünçleme ile sınırlı kalmadığını, aynı zamanda tarihî ortaklık, kültürel temas ve fonetik benzerlikler çerçevesinde çok katmanlı bir ilişkiye işaret ettiğini göstermektedir.

Moğol diliyle Türk dili ve diyalektlerinin dil, tarih, folklor ve etnografya açısından eskiden beri yakın ilişkileri ve alışverişleri olmuştur. Moğolca ile Türk diyalektleri arasında yapılacak olan karşılaştırmalı fonetik, morfolojik, leksik ve semantik incelemelerin bu diller arasındaki etkileşimin geçmişten günümüze seyrini anlama bakımından büyük önemi bulunmaktadır.

Kısaltmalar:

ET: Eski Türkçe

KATS: Kazak Adebî Tiliniñ Sözdigi

KTA: Kazak Türkçesi Ağızları

KTAS: Kazak Tiliniñ Aymaktık Sözdigi

MTS: Moğolca-Türkçe Sözlük

KAYNAKÇA

1. Tuncer G. Altayistik-Mongolistik ve Türkoloji // Türk Dili. – 1998. – Sayı 561. – S. 213-222.
2. Ercilasun A. Türk Dili Tarihi. – Ankara: Akçağ Yayınları, 2013. – 17 s.
3. Şçerbak A. Türk-Moğol Dil İlişkileri / çev. L. Babatürk // Sosyal Bilimler Dergisi. – 2011. – Sayı 25. – S. 9-32.
4. Uzun G. Doğu Türkistan Kırgız Türkçesinde Yer Alan Türkçe ve Moğolca Ortak Kelimeler Üzerine -I- // Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi. – 2020. – Sayı 9, №3. – S. 1472-1486.
5. Uyar M. Moğollar ve Türkler: Tarihsel Bağlar. – İstanbul: Ötüken Yayınları, 2020. – 115 s.
6. Konyratbayeva J.M., Atık Kubılay, Konyratbayev O. Kazakistan'daki Türk-Moğol Kökenli Toponimlerin İsimsel Melezleşmesi // Ясауи университетінің хабаршысы. – 2025. – №3 (137). – Б. 91-102.
7. Oba E. Kazakçada Moğolca Kökenli Hayvan Adları II // Türk Dilleri Araştırmaları. – 2024. – Sayı 2. – S. 363-384.
8. Raima A. Moğol-Kazak Dil İlişisine Genel Bir Bakış: Moğolistan'da Konuşulan Kazakça Odağında. – Ankara: BilgeSu Yayınları, 2022. – 272 s.
9. Clauson S. G. The Earliest Turkish Loan Words in Mongolian // Central Asiatic Journal. – 1959. – №4. – S. 174-187.
10. Şerbak M. Eski Dönem Türk-Moğol Dil İlişkileri (8.-14. Yüzyıllar). – Ankara: Türk Dil Kurumu, 2019. – 320 s.
11. Semiz K., İbragimov Zh. Kazak Türkçesi Güney Bölgesi Ağızında Ses Olayları // Ясауи университетінің хабаршысы. – 2025. – №1(135). – S. 57-72.
12. Oba E., Baiyuzakovich Y. Kazakçada Moğolca Akrabalık Adları Üzerine Bir İnceleme // Journal of Turkic Studies (JOTS). – 2025. – №1 (9). – S. 122-145.
13. Poppe N. Mongolian Loanwords in Kazakh // in: Varia Eurasiatica. Festschrift für Professor András Róna-Tas. – Szeged: Attila József University, 1991. – S. 149-152.
14. Хабишай С., Минис А. Монғолша–Қазақша сөздік. – Улаанбаатыр: Моңғол Мемлекет баспасы, 1954. – 396 б.
15. Базылхаан Б. Қазақша-монғолша сөздік. – Улаанбаатыр: Ғылым академиясының тіл мен әдебиет институты, 1977. – 392 б.
16. Кеңесбаев С. К вопросу о тюрко-монгольской языковой общности. – Алматы: Ғылым, 1987. – 175 с.
17. Сарыбаев Ш. К вопросу о монголо-казахских языковых связях. – Алматы: Арыс, 1987. – 175 б.
18. Сыздықова Р. Сөздер сөйлейді. – Алматы: Мектеп, 1980. – 412 б.

19. Рассадин В. О характере монголо-казахских лексических параллелей // Гуманитарный вектор. – 2008. – №4. – С. 61–63.
20. Lessing F. Moğolca-Türkçe Sözlük / çev. Günay Karaağaç. – Ankara: TDK Yayınları, 2003. –1348 s.
21. Сарыбаев Ш. Қазақ тілінің аймақтық сөздігі. – Алматы: Арыс, 2005. – 819 б.

REFERENCES

1. Tuncer G. Altayistik-Mongolistik ve Türkoloji [Altaistics-Mongolistics and Turkology] // Türk Dili. – 1998 - Sayı 561. – S. 213-222. [in Turkish]
2. Ercilasun A. Türk Dili Tarihi [History of the Turkish Language]. – Ankara: Akçağ Yayınları, 2013. – 17 s. [in Turkish]
3. Şerbak A. Türk-Moğol Dil İlişkileri [Turkish-Mongolian Language Relations] // Sosyal Bilimler Dergisi. – 2011. – Sayı 25. – S. 9-32. [in Turkish]
4. Uzun G. Doğu Türkistan Kırgız Türkçesinde Yer Alan Türkçe ve Moğolca Ortak Kelimeler Üzerine -I- [On Common Turkish and Mongolian Words Found in East Turkestan Kyrgyz Turkish -I-] // Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi. – 2020. – Sayı 3. – S. 1472–1486. [in Turkish]
5. Uyar M. Moğollar ve Türkler: Tarihsel Bağlar [Mongols and Turks: Historical Connections]. – İstanbul: Ötüken Yayınları, 2020. – 115 s. [in Turkish]
6. Konyratbayeva M., Kubılay A., Konyratbayev O. Kazakistan'daki Türk-Moçol Kökenli Toponimlerin İsimsel Melezleşmesi [Nominal Hybridization of Turkic and Mongolic Toponyms in Kazakhstan] // İsaui universitetinin habarshysy. – 2025. – №3(137). – B. 91–102. <https://doi.org/10.47526/2025-3/2664-0686.236> [in Turkish]
7. Oba E. Kazakçada Moğolca Kökenli Hayvan Adları II [Kazakh Animal Names of Mongolian Origin II] // Türk Dilleri Araştırmaları. – 2024. – Sayı 2. – S. 363–384. [in Turkish]
8. Raima A. Moğol-Kazak Dil İlişisine Genel Bir Bakış: Moğolistan'da Konuşulan Kazakça Odağında [A General Overview of the Mongolian-Kazakh Language Relationship: With a Focus on Kazakh Spoken in Mongolia]. – Ankara: BilgeSu Yayınları, 2022. – 272 s. [in Turkish]
9. Clauson S. G. The Earliest Turkish Loan Words in Mongolian // Central Asiatic Journal. – 1959. - 4, no. 3. – S. 174–187.
10. Şerbak M. Eski Dönem Türk-Moğol Dil İlişkileri (8.–14. Yüzyıllar) [Ancient Turkic-Mongolian Language Relations (8th-14th Centuries)]. – Ankara: Türk Dil Kurumu, 2019. – 320 s. [in Turkish]
11. Semiz K., İbragimov Zh. Kazak Türkçesi Güney Bölgesi Ağzında Ses Olayları [Sound Events in the Southern Region of Kazakh Turkish Dialect] // İsaui universitetinin habarshysy. – 2025. – №1(135). – S. 57-72. [in Turkish]
12. Oba E., Baiyuzakovich Y. Kazakçada Moğolca Akrabalık Adları Üzerine Bir İnceleme [A Study on Mongolian Kinship Terms in Kazakh] // Journal of Turkic Studies (JOTS). – 2025. – №1 (9). – S. 122–145. [in Turkish]
13. Poppe N. Mongolian Loanwords in Kazakh // in: Varia Eurasiatrica. Festschrift für Professor András Róna-Tas. – Szeged: Attila József University, 1991. – S. 149-152.
14. Habishay S., Minis A. Mongolsha-Kazaksha Sozdik [Mongolian-Kazakh Dictionary]. – Ulaanbaatyr: Mongol Memleket Baspasi, 1954. – 396 b. [in Kazakh]
15. Bazylhan B. Kazaksha-Mongolsha Sozdik [Kazakh-Mongolian Dictionary]. – Ulaanbaatyr: Gylym Akademiasynyn til men adebiyet instituty, 1977. – 392 s. [in Kazakh]
16. Kenesbaev S. K Voprosu o tiurko-mongolskoi iazykovoi obshnosti [On the Question of the Turkic-Mongolian Language Community]. – Almaty: Gylym, 1987. – 175 s. [in Russian]
17. Sarybaev Sh. K voprosu o mongolsko-kazahskih iazykovyh sviaziah [On the Question of Mongolian-Kazakh Language Relations]. – Almaty: Arys, 1987. – 175 s. [in Russian]
18. Syzdykova R. Sozder soileidi [The Word Speaks]. – Almaty: Mektep, 1980. – 412 b. [in Kazakh]
19. Rassadin V. O haraktere mongolsko-kazahskih leksicheskikh parallelei [On the nature of Mongolian-Kazakh lexical parallels] // Gumanitarnyi vector. – 2008. – №4. – S. 61–63. [in Russian]
20. Lessing F. Moğolca-Türkçe Sözlük [Mongolian-Turkish Dictionary] // çev. Günay Karaağaç. – Ankara: TDK Yayınları, 2003. –1348 s. [in Turkish]
21. Sarybaev Sh. Qazaq tilinin aimaqtyq sozdigi [Regional dictionary of the Kazakh language]. – Almaty: Arys, 2005. – 819 b. [in Kazakh]

Common Linguistic Elements Between Kazakh Dialects and Mongolian II

Abstract. This article undertakes a comparative linguistic analysis of the shared lexical inventory between Kazakh dialects and Mongolic. Motivated by the scarcity of research on linguistic similarities between Kazakh vernaculars and Mongolic, the study examines materials collected from dictionaries and reveals noteworthy lexical and semantic correspondences across the two languages.

These similarities are predominantly concentrated in plant and animal names, titles and designations related to human society, various natural phenomena, and terms for everyday tools and implements. In addition, verbs denoting states and actions associated with nature, commerce, and human activity provide further significant insights.

Kazakh and Mongolic belong to the Altaic language family and have historically coexisted within the same geographical regions, resulting in extensive lexical exchange. While some shared elements are attributable to borrowing, others appear to stem from their common genetic affiliation.

A crucial observation is that several of the comparative lexical items are absent from Standard Kazakh but preserved in dialectal varieties. The presence of these archaic elements in both Old Turkic and Mongolic demonstrates that Kazakh dialects have retained conservative features. For instance, the word *adakh* in Old Turkic corresponds to *adaqqı* in Kazakh dialects and *adag* in Mongolic, representing a significant lexical parallel. This evidence underscores the importance of examining Kazakh dialects and Mongolic in a comparative framework for a deeper understanding of the historical development of Turkic–Mongolic linguistic relations.

Keywords: Kazakh dialects, Mongolic, shared vocabulary, language contact, comparative linguistics.

Қазақ диалектілері мен моңғол тіліндегі ортақ лексикалық элементтер II

Андатпа. Бұл мақала қазақ тілінің диалектілері мен моңғол тілі арасындағы ортақ лексикалық қорды тіл білімінің талаптарына сай салыстырмалы түрде қарастырады. Қазақ говорлары мен моңғол тілі арасындағы тілдік ұқсастықтар арнайы әрі жүйелі түрде жеткілікті зерттелмегендіктен, бұл жұмыста негізінен сөздіктерден жинақталған деректер пайдаланылды.

Зерттеу нәтижесінде екі тіл арасында лексикалық және семантикалық тұрғыдан елеулі ортақтықтар бар екені анықталды. Ортақ лексикалық бірліктердің басым бөлігі өсімдік пен жануар атауларына, адамға қатысты атақ-лауазымдар мен сипаттауларға, табиғат құбылыстарына, сондай-ақ күнделікті тұрмыста қолданылатын құрал-сайман атауларына қатысты екені байқалды. Сонымен қатар табиғатқа, сауда-саттыққа және адам әрекетіне байланысты әртүрлі күй-жай етістіктері де маңызды тілдік дерек көзі болып табылды.

Қазақ тілі мен моңғол тілі – тарихи тұрғыдан бір географиялық кеңістікте қатар өмір сүрген, Алтай тілдер тобына жататын халықтардың тілдері. Ұзақ уақыт бойы қалыптасқан тығыз қарым-қатынастар нәтижесінде екі тіл арасында айтарлықтай сөз алмасулар жүзеге асқан. Ортақ сөздердің бір бөлігі тілдік ықпал мен кірме сөздер арқылы таралса, енді бір бөлігі ортақ тілдік негізден туындаған құбылыс ретінде қарастырылады.

Зерттеу барысында салыстыруға алынған кейбір ортақ лексемалардың қазіргі әдеби қазақ тілінде қолданымай, қазақ диалектілерінде сақталып қалуы назар аударарлық жайт. Бұл лексикалық бірліктердің әрі Көне түркі тілінде, әрі моңғол тілінде кездесуі қазақ говорларының архаикалық тілдік элементтерді сақтап қалғанын айғақтайды. Мәселен, Көне түркі тіліндегі *adakh*, қазақ диалектілеріндегі *adaqqı* және моңғол тіліндегі *adag* тұлғалары - осының айқын дәлелі. Бұл дерек қазақ диалектілері мен моңғол тілін салыстырмалы түрде зерттеу түркі-моңғол тілдік байланыстарының тарихи дамуын түсінуде маңызды орын алатынын көрсетеді.

Кілт сөздер: қазақ говорлары, моңғол тілі, ортақ сөздер, тілдік байланыстар, салыстырмалы тіл білімі.

Общие языковые элементы казахских диалектов и монгольского языка II

Аннотация. В данной статье проводится сравнительный лингвистический анализ общего лексического фонда казахских диалектов и монгольского языка. Исходя из недостаточной изученности языковых сходств между казахскими говорами и монгольским, исследование, основанное на материалах словарей, выявило значительные лексические и семантические параллели между двумя языками.

Лексикологические совпадения преимущественно сосредоточены в названиях растений и животных, обозначениях и титулатуре, связанных с человеком, различных природных явлениях, а также в терминах, относящихся к предметам повседневного быта. Кроме того, предоставляют важные сведения и глаголы, описывающие состояния и действия, связанные с природой, торговлей и человеческой деятельностью.

Казахский и монгольский языки принадлежат народам Алтайской языковой семьи, которые на протяжении истории жили на одних и тех же территориях, что способствовало активному обмену лексикой. Часть общих элементов возникла в результате заимствований, другая же обусловлена их генетическим родством.

Важным наблюдением является то, что некоторые общие лексемы отсутствуют в стандартном казахском языке, но сохраняются в диалектах. Наличие этих архаических элементов как в древнетюркском языке, так и в монгольском свидетельствует о сохранении казахскими говорами древних черт. Например, древнетюркское *adak* соответствует казахскому диалектному *adaqqı* и монгольскому *adag*, что представляет собой значимую лексическую параллель. Таким образом, сравнительное исследование казахских диалектов и монгольского языка имеет важное значение для понимания исторического развития тюрко-монгольских языковых контактов.

Ключевые слова: казахские диалекты, монгольский язык, общая лексика, языковые контакты, сопоставительное языкознание.

Yazarlar hakkında bilgi

İbragimov Zh.B. – *Ilgili Yazar, PhD, Kıdemli Öğretmen, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, «Aziret Sultan» Millî Tarihî ve Kültürel Müze Rezervi, Yesevî Araştırma Merkezi, Baş Araştırmacı, e-mail: zhmagali.ibragimov@ayu.edu.kz, Kazakistan, Türkistan.*

Öskenbayeva R.M. – *PhD, Doçent, Satbayev Üniversitesi, e-mail: r.uskenbayeva@satbayev.university, Kazakistan, Almatı.*

Omurzakova A.K. – *Doktor, Doçent, Satbayev Üniversitesi, e-mail: a.omurzakova@satbayev.university, Kazakistan, Almatı.*

Information about the authors

Ibragimov Zh.B. – *The Corresponding Author, PhD, Senior Lecturer of Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Leading Researcher of The Yasawi Research Center of National Historical Cultural and Natural Museum-Reserve of «Aziret Sultan», e-mail: zhmagali.ibragimov@ayu.edu.kz, Kazakhstan, Turkistan.*

Uskenbayeva R.M. – *PhD, Associate Professor, Satbayev University, e-mail: r.uskenbayeva@satbayev.university, Kazakhstan, Almaty.*

Omurzakova A.K. – *PhD, Associate Professor, Satbayev University, e-mail: a.omurzakova@satbayev.university, Kazakhstan, Almaty.*

Авторлар туралы мәлімет

Ибрагимов Ж.Б. – *корреспондент-автор, PhD, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің аға оқытушысы, «Әзірет Сұлтан» Ұлттық тарихи-мәдени музей-қорығы, Ясауитану ғылыми орталығының жетекші ғылыми қызметкері, e-mail: zhmagali.ibragimov@ayu.edu.kz, Қазақстан, Түркістан қ.*

Өскенбаева Р.М. – *PhD, қауымдастырылған профессор, Сәтбаев университеті, e-mail: r.uskenbayeva@satbayev.university, Қазақстан, Алматы қ.*

Омурзакова А.К. – *филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Сәтбаев университеті, e-mail: a.omurzakova@satbayev.university, Қазақстан, Алматы қ.*

Сведения об авторах

Ибрагимов Ж.Б. – *автор-корреспондент, PhD, старший преподаватель Международного казахско-түрецкого университета имени Ходжи Ахмеда Ясави, ведущий научный сотрудник Научного центра Ясауиедения Национального историко-культурного музея-заповедника «Азрет Султан», e-mail: zhmagali.ibragimov@ayu.edu.kz, Казахстан, г. Туркестан.*

Ускенбаева Р.М. – *PhD, ассоциированный профессор, Satbayev University, e-mail: r.uskenbayeva@satbayev.university, Казахстан, г. Алматы.*

Омурзакова А.К. – *кандидат филологических наук, доцент, Satbayev University, e-mail: a.omurzakova@satbayev.university, Казахстан, г. Алматы.*